

Asia: VN/29848/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (nikotiinipussit)

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne sallittuja makuja koskevaan sääntelyyn

Valtion ja elinkeinonharjoittajien välillä vallitsee yhteiskunnallinen sopimus. Elinkeinovapaus on perustuslaissa säädetty oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinovapaus on näin ollen perusoikeus joka kuuluu jokaiselle ja samaan aikaan valtiolla on oikeus tehdä tietyistä elinkeinonharjoittamisen aloista luvan varaista ja säädeltyä. Tämä Valtion erityisoikeus tuo mukanaan samalla erityisen vastuun: kun valtio säättää elinkeinonharjoittajiin kohdistuvia rajoittavia lakeja ja kieltoja, lainsäädännön valmistelun on oltava läpinäkyvää, ennakoitavaa, johdonmukaista ja tasapainoista. Poikkeuksellisella, punitiivisella ja järeimpiin mahdollisiin kieltoihin perustuvalla lainsäädännöllä on erityisen suuri näyttökynnys valtion puolelta, jossa sen on aukottomasti uusimman tieteellisen tiedon avulla osoitettava, että elinkeinonharjoitettajiin kohdistetut järeimmät mahdolliset kiellot ja rajoitukset ovat ainoa mahdollinen keino saavuttaa haluttu päämäärä. Tässä tapauksessa haluttu päämäärä on Valtion puolelta ollut nuorison suojelu ja elinkeinonharjoittajat ovat lähes poikkeuksetta tukeneet nikotiinipitoisuuden rajoja sekä kannattaneet karkkimakujen kieltämisen.

Euroopan Unionin Tuomioistuimen sitovat ja voimassa olevat oikeusohjeet kieltävät Suomen Valtiota asettamasta elinkeinonharjoittajille järeimpiä mahdollisia kieltoja ja rajoituksia puhtaasti hypoteettisin perustein. Toisin sanoen, järeimpien mahdollisten makukieltojen, jollainen vain kahden maun salliminen tosiasia on, ei voi perustua pelkästään hypoteettiseen hokemaan nuorten suojelusta tai edes nikotiinin tunnetuihin haittavaikutuksiin. Silti lausuntokierroksella olevasta laista ja sen perusteluista ei löydy vaadittua tieteellistä näyttöä ja Ministeriö itsekin täysin avoimesti myöntää, ettei sillä ole tutkimukseen perustuvaa näyttöä nimenomaan Nikotiinipusseja koskevien makukieltojen perusteiksi. Ministeriö sen sijaan perustelee lainsäädännön keskeisimpiä kieltoja puhtaasti hypoteettisin sanamuodoin: oletettavasti, saattaa, luultavasti, mahdollisesti, todennäköisesti jne... Ministeriön on osoitettava tieteellisten tutkimusten kautta, että kaikki muut maut paitsi minttu ja mentoli on kiellettävä koska tieteellisesti voidaan todistaa, että muut maut houkuttelevat nuoria ja että kiello on sen lisäksi ainoa keino saavuttaa haluttu päämäärä.

Elinkeinonharjoittajilla on myös EU:n asetuksiin ja perus-sopimuksiin liittyviä eksplisiittisiä oikeuksia kuten tavaroiden vapaa liikkuvuus ja pääsy Unionin sisämarkkinoihin. Sosiaali- ja Terveysministeriön esittämiä makukieltoja on siksi tarkasteltava ensiksi näistä faktapremisseistä.

Lausuntokierroksella oleva lakiehdotus perustuu lähes yksinomaan Ministeriön esittämiin omiin hypoteettisiin olettamuksiin ja sanamuotoihin, eikä siinä ole esitetty minkäänlaisia uusimpia tieteellisiä todisteita, joiden perusteella sallitut maut tulee rajoittaa vain minttuun ja mentoliin, ja kaikki muut maut tulee kieltää. Kyseessä on kiistatta puhtaasti kansallinen pseudo-lainsäädäntö, joka on täysin irtaantunut uusimmasta tieteellisestä tiedosta ja näytöstä Nikotiinipussien alhaisesta riskiluokituksesta ja eri makujen mahdollisesta houkuttelevuudesta nuorisolle. Se, että Ministeriön omasta mielestä esimerkiksi marjan ja hedelmien makuiset tuotteet saattavat mahdollisesti, ehkä, luultavasti tai todennäköisesti houkuttaa nuoria ei yksinkertaisesti riitä perusteeksi näiden makujen kieltämiselle. Tämä ei tunnu Ministeriötä haittaavan.

Valtion toiminta Nikotiinipusseja koskevassa lainsäädännössä on osoittautunut täysin ennakoimattomaksi, poikkeukselliseksi ja lähestulkoon skitsofreeniseksi elinkeinonharjoittajien näkökulmasta. Useiden vuosien ajan nikotiinipussit luokiteltiin lääkkeeksi, vaikka viranomaiset olivat tietoisia, etteivät tuotteet todellisuudessa täytä lääketuotteen tunnusmerkistöä vaan tuotteet ovat tavallisia kuluttajatuotteita. Valitettavasti useita suomalaisia kuluttajia tuomittiin eri oikeusasteissa lääkerikoksista kun he tilasivat näitä kuluttajatuotteita Suomeen. Fimea vihdoinkin myönsi tämän ja poisti lääkeluokituksen, jonka jälkeen edellinen Hallitus aloitti välittömästi täydellisen kieltolain valmistelun ja STM julisti Suomeen kansallisen terveydellisen hätätilan, vaikka todellisuudessa minkäänlaista hätätilaa ei ollut olemassa. Kansallisen terveydellisen hätätilan julistaminen on täysin poikkeuksellinen ja erittäin vakava toimenpide ja tähän on ryhdytty ainoastaan globaalin Covid-19 pandemian ja Nikotiinipussien osalta. Toisin sanoen, Ministeriön mielestä Nikotiinipussit muodostivat pandemian kaltaisen uhan suomalaisten terveydelle.

Nykyinen hallitus päätti sallia Nikotiinipussien myynnin, vaikka edellinen hallitus oli vain muutama kuukausi aikaisemmin julistanut kansallisen hätätilan tuotteiden aiheuttaman keksityn uhan vuoksi. Orpon hallitus sai nopeutetulla aikataululla Eduskunnan hyväksynnän lakiehdotukselle, joka osoittautui korruptoituneeksi koska STM oli Valviran varoituksista huolimatta suostunut kirjaamaan lakiin RKP:n junaileman yhden Pietarsaarelaisen valmistajan ainoana valmistamat teen, inkivääriin, puun ja rosmariinin makuiset nikotiinipussit. Kun julkisuudessa selvisi, että lainvalmistelussa on ilmennyt poikkeuksellisen vakavia epäselvyyksiä ja yhden kaupallisen yrityksen suosimista, oli vastuuministeri Grahn-Laasonen silti yhä edelleen sitä mieltä, että jo hyväksytty laki olisi vietävä Presidentin vahvistettavaksi törkeistä epäselvyyksistä huolimatta nuorten suojelun nimissä.

Vain vuorokautta myöhemmin vastuuministeri Grahn-Laasonen olikin sitä mieltä, ettei lakia voida viedä enää Presidentin vahvistettavaksi vaan laki valmistellaan uusiksi. Kun vastuuministeri julkisesti ehdottaa poliittisen korruption tuloksena syntyneen lakiesityksen vahvistamista, vaikka oli tietoinen että laissa oltiin suosittu yhden valmistajan makuja, on kaikille selvää ettei asiat STM:ssä ole hyvin.

Vastuuministeri ei siten vähääkään piitannut oikeudenmukaisuudesta, yrittäjien tasavertaisesta kohtelusta, oikeusturvasta ja lainvalmistelun läpinäkyvyydestä. Ilman median ja opposition painetta Ministeri Grahn-Laasonen olisi vienyt korruptoituneen lain Presidentin vahvistettavaksi, tästä ei ole pienintäkään epäilystä kenelläkään.

Elinkeinonharjoittajien näkökulmasta Suomen valtio on osoittautunut täysin kyvyttömäksi säätämään toimialaamme koskevaa lainsäädäntöä eikä se pysty täyttämään hyvän lainsäädäntötavan yksinkertaisempia perusvaatimuksia. Ennakoitavuus, johdonmukaisuus, tasapainoisuus ja läpinäkyvyys lainvalmistelussa on korvattu jatkuvilla täysin odottomattomilla täyskäänöksillä, tekaistuilla kansallisilla hätätiloilla, erityisavustajien toimittamilla salaisilla ”makulistoilla” ja suljetuissa kabineteissa tehdyillä poliittisilla kähminnöillä jotka eivät kestä julkista tarkastelua. Eduskuntatutkimuksen johtaja ja poliittisen historian professori Markku Jokisipilä ei muista vastaava tapausta, jossa jo Eduskunnan hyväksymä laki joudutaan uudelleen valmistelemaan lainsäätäjän ja Valtioneuvoston jäsenen väärinkäytösten vuoksi. Ministeriö ei valitettavasti sen vuoksi näyttäydy enää uskottavana, neutraalina ja osaavana lainvalmistelijana elinkeinonharjoittajien silmissä. On myös lähes mahdotonta löytää toista elinkeinonharjoittamisen alaa Suomessa, johon kohdistetaan näin järeitä kielloja ja poukkoilevaa lainsäädäntöä, jopa turkistarhaajat nauttivat korkeampaa elinkeinonharjoittamisen perustuslaillista suojaa.

Se, että Eduskunnassa jo hyväksyttiin laajempi makuvalikoima kertoo poliittisesta konsensuksesta, että liian suppea valikoima johtaa verotulojen menetykseen ja harmaan tuonnin lisääntymiseen. Tullin tilastot osoittavat, että Nikotiinipussien laajat makuvalikoimat ja myynnin salliminen on dramaattisesti vähentänyt haitallisen tupakkanuuskan harmaata tuontia ja käyttöä Suomessa. Myös tupakkanuuskan täyskielto on jo vuosien ajan osoittanut, että keinotekoiset kieltolait eivät vähennä eikä estä nuuskan käyttöä Suomessa. Ainoastaan Nikotiinipussit ovat onnistuneet dramaattisesti vähentämään nuuskan käyttöä Suomessa ja samalla valtio on saanut uusia verotuloja.

Lausuntokierroksella olevassa lakiesityksessä ehdotetaan sallittavaksi vain kaksi makua, mikä vastaa käytännössä täydellistä kieltolakia tuotteille, joita on saatavilla yli 350 eri makuvaihtoehdolla. Tai toisin sanoen, Valtio on kieltämässä 99,4% mauista ja sallimassa vain 0,6% täysin laillisesti EU:ssa valmistetuista tuotteista. Jos samanlaista kieltolakia esitettäisiin makeisteollisuudelle (sokerin terveyshaitat) tai alkoholituotteille (alkoholin terveyshaitat) niin Suomeen ei jäisi yhtään makeisteollisuuden tai alkoholituotteiden elinkeinonharjoittajaa. Syystä tai toisesta, Valtio on nyt päättänyt yksipuolisesti, ettei sen tarvitse lainkaan huomioida alamme elinkeinonharjoittajien perustuslaillisia oikeuksia.

Lakiehdotus on absurdi, kun huomioidaan että tupakkanuuskan täyskielto ei ole estänyt eikä vähentänyt nuuskan käyttöä Suomessa vuosikymmeniin. Nyt Hallitus ehdottaa, että ainoa tuote joka on pystynyt ratkaisemaan laajan laittoman nuuskaongelman Suomessa on käytännössä kokonaan kiellettävä ja ylisäännösteltävä hengiltä. Jos kerran valtio ei ole vuosikymmeniin pystynyt vähentämään ja estämään laittoman tupakkanuuskan harmaata taloutta ja kulutusta Suomessa, mikä saa olettaa että Nikotiinipusseille säädetty vastaava lähes täyskielto johtaisi parempaan lopputulokseen? Näyttää vakuuttavasti siltä, ettei nuuskaongelmasta ole opittu mitään lainsäätäjän

toimesta. Muissa Pohjoismaissa kaiken makuiset Nikotiinipussit on vapaasti aikuisten ostettavissa mikä paljastaa kuinka poikkeuksellinen ja ylimitoitettu ehdotettu lainsäädäntö on.

Hallituksen aikaisemmin esittämä ja Eduskunnan hyväksymä laajempi kuuden sallitun maun kokonaismäärä olisi palautettava lakiin siten, että sama määrä makuja sallittaisiin, mutta makujen tulisi olla geneerisiä eikä vain yhden Pietarsaarelaisen yrityksen valmistamia makuja.

Eduskunta oli jo hyväksynyt kuuden sallitun maun listan joten vain kahden maun salliminen uudessa ehdotuksessa ainoastaan vahvistaa ja korostaa yleistä käsitystä siitä, että aikaisempi hieman laajempi sallitujen makujen kirjaus on perustunut puhtaasti korruptioon / yhden Pietarsaarelaisen yrityksen suosimiseen lainvalmistelussa STM:n toimesta vastuuministeriönä.

Jos kerran Hallitus on aikaisemmassa lakiesityksessä ollut virallisesti sen kannalla, että sallittuja makuja on oltava vähintään kuusi, niin miksi nyt yhtäkkiä lakiin onkin kirjattu vain kahden maun salliminen ilman minkäänlaisia kestäviä perusteita? Peruste siitä, että tämä varmistaa tasapuolisuuden elinkeinonharjoittajille on sekin absurdi, koska yksikään itsenäinen suomalainen elinkeinonharjoittaja ei voi kaupallisesti harjoittaa kannattavaa liiketoimintaa ainoastaan kahdella maulla, ainoastaan isot monikansalliset tupakkayhtiöt pystyvät tähän. Siksi lainsäädäntö on suoraan itsenäisiä pienempiä elinkeinonharjoittajia syrjivä. Kuudella sallitulla maulla elinkeinonharjoittaminen on edes teoriassa mahdollista.

Lausuntokierroksella oleva lakiehdotus osoittaa, että aikaisempi virhe korjataan nyt uudella virheellä. Vain kahden maun eli mintun ja mentolin salliminen nikotiinipusseissa on yhtä poikkeuksellinen ratkaisu, kun aikaisemmassa lakiesityksessä ollut esitys yhden kaupallisen yrityksen makujen salliminen muiden yrittäjien kustannuksella. Hallituksen uusi esitys sallia vain kaksi makua ei perustu mihinkään tieteelliseen näyttöön, tutkimusdataan tai muuhunkaan uskottavana pidettävään näyttöön. Hallituksen olisi kirjattava lausuntokierroksella olevaan lakiin korvaavan määrän geneerisiä aikuisia makuja teen, puun, inkiväärin ja rosmariinin tilalle. Geneerisiä vaihtoehtoisia makuja, jotka eivät houkuttele lainkaan alaikäisiä löytyy useita kuten sitruuna, greippi, chili ja kahvi. Nämä maut eivät myöskään suosi millään tavalla yksittäistä valmistajaa.

Ministeriö ei ole edes vaivautunut katsomaan yli 350 vaihtoehtoisesta mausta teen, inkiväärin, puun ja rosmariinin korvaavia geneerisiä makuja jotka eivät houkuttele alaikäisiä ja tälläisiä makuja löytyy useita kymmeniä. Ministeriössä on vain yksinkertaisesti päätetty, että uudesta lakiehdotuksesta poistetaan Pietarsaarelaisen valmistajan maut. Elinkeinonharjoittajien näkökulmasta vaikuttaa siltä, että vain kahden maun salliminen on puhtaasti punitiivinen päätös Ministeriöltä, jolla se haluaa osoittaa, että alan toimijoiden olisi kannattanut vain olla hiljaa ja tyytyä teen, inkiväärin, puun ja rosmariinin makuihin eikä kyseenalaistaa julkisuudessa Ministeriön lainvalmistelua ja Eduskunnan äänestulosta.

Jos Hallitus oli kykeneväinen vain yhdessä Erityisavustajien tapaamisessa hyväksymään Ex-Opetusministeri Anna-Maija Henrikssonin erityisavustajan Anna Abrahamssonin esittämästä

makulistasta teen, inkiväärin, puun ja rosmariinin sallituiksi mauksi, on elinkeinonharjoittajilla oikeus olettaa, että Hallitus on yhtälailla kykeneväinen korvaamaan nämä neljä yhden Pietarsaarelaisen yrityksen ainoana valmistamat maut geneerisillä neljällä vaihtoehtoisella maulla jota kaikki valmistajat voivat tasapuolisesti valmistaa. Tämä oletus on johdonmukainen, kohtuullinen, perusteltu ja oikeudenmukainen ja Valtio ei ole pystynyt esittämään minkäänlaista loogista selitystä, miksi sallittujen makujen määrä on muutamassa viikossa muuttunut kuudesta vain kahteen. Myös lainvalmistelun ennakoitavuuden näkökulmasta elinkeinonharjoittajilla on ollut oikeus olettaa, että uudessa lakiehdotuksessa olisi yhtä lailla ollut kuusi sallitua makua kuten oli aikaisemmassakin Eduskunnan jo hyväksymässä lakiesityksessä.

Hallituksen esityksessä makukieltoja perustellaan nuorten suojelemisella. Laissa on jo nyt kattavat ja EU:n tiukimmat rajoitukset, joilla saavutetaan tehokkaasti nuorten suojelun tavoitteet muilla toimenpiteillä. Myynnistä tulee luvanvaraista, tuotteille tulee tiukat ikärajat joita on valvottava myyntipisteillä, tuotteilla on esilläpitokielto ja nikotiinirajat, tuotteiden pakkaukset yhdenmukaistetaan eikä niitä saa mainostaa eikä markkinoida. Kieltämällä 99,4% mauista näiden muiden asetusten lisäksi on täysin kiistatta toimenpide jolla ylitetään reilusti se, mikä on tarpeen ja perusteltua nuorten suojelemiseksi. On selvää, että näillä muilla toimenpiteillä saavutetaan jo haluttu päämäärä ja 99,4% makukielto on toimenpiteenä EU lainsäädännön ja asetusten vastainen tuotteiden ylisääntely. Sillä rajoitetaan myös aikuisten kuluttajien oikeuksia ostaa aikuisille suunnattuja suosittuja makuja ja Hallituksen ylisääntelykepillä rangaistaan normaalia täysi-ikäistä suomalaista kuluttajaa joka saa jatkossa valita vain kahdesta mausta.

Mintun ja mentolin salliminen ainoana aikuisten makuina on tosiasiaa täysin "tuulesta temmattu" Ministeri Grahn-Laasosen toimesta, eikä hän ole vaivautunut selvittämään muita korvaavia aikuisten makuja teen, puun, rosmariinin ja inkiväärin tilalle vaikka tämä olisi ollut helposti tehtävissä.

Hallituksen esittämiä makurajoituksia tulee myös tarkastella verrokkimaiden eli Ruotsin ja Viron kautta. Kummassakaan maassa ei ole tällaisia makukieltoja edes ehdotettu, eikä maissa ole havaittu minkäänlaista kansanterveydellistä uhkaa. Hallitusohjelmassa on painotettu tarvetta turhan sääntelyn purkamisesta, mutta seurauksena on lisää sääntelyä, kieltoja ja keinotekoisia rajoituksia. Kieltämällä nuoria houkuttelevat karkkimaut olisi saatu aikaan tasapainoisempi ja hallitusohjelman kirjauksen mukainen laki nikotiinipussien osalta, mutta sen sijaan ensiksi suomalaisille tarjottiin yhden Pietarsaarelaisen tehtaan valmistamia teen, puun, inkiväärin ja rosmariinin makuisia tuotteita ja nyt ainoastaan mintun ja mentolin makuisia "tasapuolisuuden" nimissä. Ilmiselvästi poliittiset päättäjät eivät halua avata uudestaan keskustelua sallituista mauista, koska heidän itse aiheuttamista aikaisemmista valinnoista syntyi poikkeuksellinen poliittinen skandaali Suomessa. Helpointa on siis lopettaa koko keskustelu aikuisten mauista ja kieltää 99,4% laillisesti EU:ssa valmistettavista tuotteista.

Hallituksen ylimitoitetuilla makukielloilla on poikkeuksellisen suorat negatiiviset seuraukset:

- Aikuiset tulevat hankkimaan jo vakiintuneessa käytössä olevat hedelmän ja muun makuiset Suomessa kielletyt Nikotiinipussit Ruotsista, Virossa sekä harmaan talouden kanavista jotka tulevat

lisääntymään räjähdysmäisesti. Makukieltolait eivät vähennä käyttöä vaan kulutus vain siirtyy niihin kanaviin joista tuotteita saa helposti.

- Valtio tulee menettämään merkittävät verokertymät sallimalla vain kaksi makua.
- EU:ssa ja sen ulkopuolella toimivat verkkokaupat tulevat erityisesti myymään ja toimittamaan Suomeen jatkossa kaikkia kiellettyjä nikotiinipussimakuja eikä tullilla riitä resursseja tämän estämiseksi. Suomen viranomaisilla ei todellisuudessa ole resursseja eikä mahdollisuuksia puuttua Suomen ulkopuolella toimivien etämyyjien toimintaan millään tavalla.
- Suomeen ei jatkossa investoi alan tehtaaseen yksikään elinkeinonharjoittaja, koska vain kahden sallitun maun tuottaminen ei ole liiketaloudellisesti mahdollista missään maassa.
- Sadat uudet Nikotiinipusseja myyvät erikoiskaupat joutuvat lopettamaan toimintansa ja irtisanomaan henkilökuntansa koska vain kahden sallitun maun myyminen ei ole liiketaloudellisesti mahdollista yhdellekään suomalaiselle erikoisliikkeelle. Ylimoitettut makurajoitukset käytännössä vie näiden yrittäjien perustuslaillisen oikeuden elinkeinonharjoittamiseen yhdessä yössä.
- Nuoret saavat helposti ostettua kielletyt maut harmaan talouden kanavista joissa ei kysellä ikärajoja eikä noudateta nikotiinirajoja joten lakiesitys ainoastaan huonontaa tavoitetta suojella nuorisoa. Hallituksen esitys on lahja harmaan talouden toimijoille joilla on jo nyt valmiit kanavat nuuskan pimeään myyntiin ja samat toimijat vain lisäävät kielletyt nikotiinipussimaut omaan valikoimaansa nuuskan rinnalle.
- Useat Suomessa toimivat kotimaiset elinkeinonharjoittajat joutuvat siirtämään yritystoimintansa Suomen ulkopuolelle mikä tarkoittaa irtisanomisia ja verotulojen menetyksiä.
- Laittoman tupakkanuuskan harmaa tuonti ja käyttö lisääntyy koska vain kaksi sallittua makua on niin suppea, että monet aikaisemmin nuuskan nikotiinipusseilla korvanneet kuluttajat siirtyvät takaisin nuuskan käyttäjiksi

Orpon hallitus on toiminnallaan osoittanut, ettei se noudata EU:n asetuksia eikä tavaroiden vapaan liikkuvuuden ja Unionin sisämarkkinoiden perussopimuksia, oli kyseessä sitten Nikotiinipussit tai käymisteitse valmistetut vahvemmat alkoholijuomat. Sen sijaan elinkeinonharjoittajia suoraan syrjiviä lakeja perustellaan toistuvasti ympäripyöreästi nuorten suojelulla, tyttöjen suojelulla ja muilla ei-tieteellisillä olettamuksilla, joita sekä EU:n Komissio että Suomen johtavat lainsäädäntöasiantuntijat ovat pitäneet täysin riittämättöminä, kestävämmä ja syrjivinä perusteluina. Orpon hallitus on luomassa Suomeen suljetun markkinan Nikotiinipusseille, jossa estetään tuotteiden vapaa liikkuvuus EU:n sisämarkkinoilla ja makukiellolla syrjitään valmistajia jotka eivät valmista mintun ja mentolin makuista tuotteita. Tämäkin kansallinen pseudo-lainsäädäntö lienee päätyttyä aikanaan Euroopan Unionin Tuomioistuimen arvioitavaksi aivan kuten käymisteitse valmistettavien alkoholijuomien kanssa on jo tapahtumassa.

Elinkeinonharjoittajat ovat jo pitkään vaatineet tasapainoisempaa lainsäädäntöä jossa elinkeinonharjoittajien oikeudet ovat tasapainossa kansanterveydellisten näkökohtien kanssa, mutta turhaan. Hallitus puhuu kauniisti siitä, kuinka Suomeen tarvitaan kasvua, verotuloja ja työllisyyttä ja Nikotiinipussialan valmistajat ja erikoisliikkeet ovat olleet kasvulukujen kärjessä ja työllistäneet lyhyessä ajassa tuhansia suomalaisia. Tällaisella lainsäädännöllä ei kasvua ja työllisyyttä Suomeen

saada ja Kokoomuksen vastuuministeri Sanni Grahn-Laasonen jos kuka ymmärtää, että pääoma ja kasvu pakenee sinne, missä lainsäädäntö on tasapainoista, ennustettavaa, johdonmukaista ja elinkeinonharjoittamisen mahdollistava. Suomalaiset kuluttajat ostavat hedelmän ja marjojen maukuiset nikotiinipussit jatkossa Ruotsalaisilta ja Virolaisilta valmistajilta, etämyyjiltä ja kotimaisilta harmaan talouden toimijoilta oli Grahn-Laasonen asiasta mitä mieltä tahansa. Suomen verottaja, viranomaiset ja päihdeyhdistykset voivat sen jälkeen yhdessä ihmetellä, miten näin huonoon tilanteeseen on oikein päädytty.

Järkevä lainsäätäjä tässä vaiheessa ottaisi sallitut maut vielä uudelleen tarkastelun kohteeksi ja löytäisi kompromissin jossa sallittujen makujen määrä lisättäisiin vastaamaan aikaisempaa jo Eduskunnassa hyväksytty kuuden maun määrää ja sallitut maut olisivat geneerisiä joilla ei suosita mitään yksittäistä valmistajaa. Hallitus voi sen jälkeen myöhemmin tarkastella tarvetta lainsäädännön kiristämiseen ja makukieltojen laajentamiseen sen sijaan, että se ensimmäisenä kieltää 99,4% kaikista mauista. Lakiehdotus on lähes täydellinen kieltolaki jolla tapetaan kotimainen alan liiketoiminta vaikka se on jo nyt tuonut verotuloja, kasvua ja työllisyyttä.

STM on tuskin kykenevä tällaisen järkevän päätöksen tekemiseen, vaikka Eduskunta jo kertaalleen siunasi laajemman makulistan. Ilmeisesti osaaminen, tahtotila tai molemmat puuttuu tai sitten kyseessä on puhtaasti punitiivinen toimenpide. Asiaa ei ole auttanut sekään, että Ministeri Grahn-Laasonen on julkisesti ilmoittanut, ettei häntä kiinnosta kuunnella Nikotiinipussialan elinkeinonharjoittajien näkemyksiä (ellei nämä näkemykset selkeästi tule hänelle toisen Ministerin kautta epävirallisia ja hämäriä kanavia pitkin salaisten ”makulistojen” muodossa julkisten lausuntokierrosten ulkopuolelta).

Hallituksen esitys vain kahden maun sallimisesta on huono ja poikkeaa aikaisemman jo Eduskunnan hyväksymän kuuden sallitun maun määrästä dramaattisesti ilman mitään perustelua. Vain kahden maun aiheuttamat negatiiviset seuraukset ovat jo Ministeriön tiedossa tai jos ei ole, olemme tässä lausunnossa tuoneet nämä selkeästi esille.

Muut mahdolliset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta

Yhtiömme siirtää koko liiketoiminnan ja verokannan Ruotsiin jossa lainsäädäntö on ennakoitavaa, johdonmukaista ja kohtuullista. Valtion tarjoama farssi Nikotiinipussien ympärillä on osoittanut, ettei Valtio ole elinkeinonharjoittajien kannalta vastapuoli joka on kykenevä läpinäkyvän, hyvin valmistellun, johdonmukaisen ja tasapainoisen lainsäädäntökehyksen luomiseen toimialallemme. Lakiesitys on kaikkine käänteineen epäonnistunut, EU-oikeuden vastainen, rajusti ylimitoitettu muihin verrokkimaihin verrattuna ja makukieltojen vaatima tieteellinen näyttö on korvattu pelkästään Ministeriön omilla hypoteettisilla näkemyksillä ja spekulatiivisilla skenaarioilla.

Kieltämällä 99,4% mauista Hallitus vie de facto suomalaisilta alan yrityksiltä Perustuslaillisen oikeuden elannon tienämiseen ja kaikki edellytykset harjoittaa elinkeinoamme. Vain kahden sallitun maun lisäksi Hallitus on kieltämässä yritykseltämme oikeuden myydä laillisesti valmistamiamme tuotteita suoraan muiden EU-maiden kuluttajille siten riistäen pääsyn EU:n

sisämarkkinoille estämällä tuotteidemme vapaan liikkuvuuden. Kun Suomi tällä kansallisella poukkoilevalla pseudo-lainsäädännöllä kumoaa yksipuolisesti Unionin valtiotason perusoikeudet yritykseltämme, ainoa vaihtoehto yrityksellemme saada nämä oikeudet takaisin lainvoimaisiksi on siirtyä Ruotsin valtion oikeusturvan alle. Kasvun kaava on tältä Hallitukselta täysin hukassa ellei sitten tavoitteena ole Ruotsin ja Viron talouden ja työllisyyden kasvattaminen tällä toimialalla, koska siinä Suomi kieltämättä tekee tällä kansallisella pseudo-lainsäädännöllä erinomaista työtä näiden verrokkimaiden puolesta.

Ei ole sattumaa, että Suomen talouskasvu on IMF:n mukaan koko maailman kymmeneksi heikointa. Kun Fazer on viemässä 750 M EUR makeistehdasinvestoinnin Lahdesta Ruotsiin syrjivän makeisverotuksen vuoksi, Hartwall on viemässä käymisteitse valmistettavien alkoholijuomien kansallisen syrjivän kohtelun EU tuomioistuimeen ja Hallitus on esittämässä lähes täydellistä kieltolakia Nikotiinipusseille, vaikutelma Hallituksesta joka käy jonkinlaista ristiretkeä kotimaisia yrityksiä vastaan on epäilemättä vahva. Elinkeinonharjoittajia ei kiinnosta Hallituksen juhlapuheet sääntelyn purkamisesta, talouskasvun saavuttamisesta työllistämisen kautta ja Suomen houkuttelevuudesta investointikohteena. Meitä kiinnostaa lainsäädännön ennakoitavuus, johdonmukaisuus ja tasapainoisuus, mutta kun tarjolla on nyt pelkästään 99,4% keppiä ilman porkkanoita, Hallitus löytää itsensä tällä lainsäädännöllä tilanteesta, jossa ei ole alan elinkeinonharjoittajia jäljellä joita voi kepillä kurittaa ja verottaa. Hallituksen kannattaisi vielä kerran pohtia, miksei verrokkimaissa ole ryhdytty näin radikaaleihin kieltolakeihin ja miksei se ole kykenevä tasapainoisempaan lainsäädäntöön sallittujen makujen osalta jota se voi kiristää tarvittaessa myöhemmin. Aikuisten makuja löytyy kyllä useita joten tekosytä senkään suhteen ei ole.

Nurminen Timo
Valo SWE Oy